

MOJE VEŠTINE

MY SKILLS
MY CHANCE

MOJA
ŠANSA

autor teksta Ljiljana Stanković

MOJE VEŠTINE MY SKILLS MY CHANCE | MOJA ŠANSA

INFORMATOR O PRAVIMA OSOBA SA INVALIDITETOM

Ovaj informator je nastao u okviru projekta “Moje veštine, moja šansa”, koji partnerski sprovode Biznis Start-Up Centar Kragujevac i Udruženje građana “Sunce”. Projekat nastoji da brojnim aktivnostima, kroz uspostavljanje mreže lokalnih aktera, poboljša postojeći položaj osoba sa invaliditetom u lokalnoj zajednici. Projekat se finansira sredstvima obezbeđenim u okviru programa malih grantova Ambasade Kraljevine Norveške. Neformalni partner na projektu je Centar za razvoj socijalnih usluga “Kneginja Ljubica”.

Projekat ima za cilj unapređenje šansi za zapošljavanje, podsticanje socijalne i inkluzije na tržište rada mladih sa invaliditetom u Kragujevcu, kroz čitav program aktivnosti, od obuka zanatskih i poslovnih veština, preko psihološke podrške i osnaživanja, do radne prakse i podrške u zapošljavanju.

U informatoru se mogu pronaći informacije o propisima koji regulišu oblast zapošljavanja osoba sa invaliditetom, o mogućnostima za sticanje praktičnih veština i zapošljavanja, kao i o institucijama/organizacijama, koje pružaju podršku mladima u ovoj oblasti.

Informator na pristupačan način upućuje u prava iz radnih odnosa i zapošljavanja, kao i prava iz sistema penzijskog osiguranja i socijalne zaštite i u način njihovog ostvarivanja, kako osobe sa invaliditetom, tako i sve one koji se profesionalno angažuju u radu sa osobama sa invaliditetom.

{ SADRŽAJ }

UVOD {3} ZAPOŠLJAVANJE I SAMOZAPOŠLJAVANJE OSOBA SA
INVALIDITETOM {4} MERE AKTIVNE POLITIKE ZAPOŠLJAVANJA OSOBA SA
INVALIDITETOM {12} KAKO SE PRIJAVITI {14} OSTALI RELEVANTNI
SUBJEKTI I ORGANIZACIJE {15} PENZIJSKO I INVALIDSKO PSIGURANJE
OSOBA SA INVALIDITETOM {17} SOCIJALNA ZAŠTITA I SOCIJALNA
SIGURNOST {19} MATERIJALNA PODRŠKA {21} KONTAKTI UDRUŽENJA
OSOBA SA INVALIDITETOM U KRAGUJEVCU {23}

*

Položaj osoba sa invaliditetom u našoj zemlji uređen je Ustavom Republike Srbije kao i brojnim zakonskim i podzakonskim aktima. Odredbe vezane za ostvarivanje prava osoba sa invaliditetom susreću u svim važnijim zakonima u oblasti socijalne zaštite, obrazovanja i vaspitanja, zdravstvene zaštite, porodično-pravne zaštite, zapošljavanja i radnih odnosa, penzijskog i invalidskog osiguranja ...

Pored pozitivnih propisa koje je RS usvojila, položaj osoba sa invaliditetom uređen je Međunarodnim konvencijama koje je naša zemlja ratifikovala:

- Deklaracije UN o pravima invalidnih lica,
- Konvencija UN o pravima deteta,
- Konvencije o zaštiti i promovisanju prava i dostojanstva osoba sa invaliditetom.

OD IZUZETNOG ZNAČAJA ZA PRAVNO UREĐENJE POLOŽAJA OSOBA SA INVALIDITETOM JE DONOŠENJE:

- » **Zakona o sprečavanju diskriminacije osoba sa invaliditetom** („Sl. glasnik RS“, broj 33/06), 17. 04. 2006. godine
- » **Strategije unapređenja položaja osoba sa invaliditetom u Republici Srbiji** („Sl. glasnik RS“, broj 1/07), 05. 01. 2007. godine
- » **Zakona o zabrani diskriminacije** („Sl. glasnik RS“, broj 22/09) 2009. godine,
- » **Zakona o odruženjima**(Sl.glasnik RS br 51/09.),
- » **Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba sa invaliditetom**(Sl.glasnik RS br 36/09);
- » **Zakon o porezu na dohodak građana**, kojim se uređuje plaćanje poreza i doprinosa na zarade, a istovremeno afirmiše i zapošljavanje osoba sa invaliditetom

ZAPOŠLJAVANJE I SAMOZAPOŠLJAVANJE OSOBA SA INVALIDITETOM

„PRAVO NA RAD JE JE PRAVO KOJE OMOGUĆAVA SVAKOM POJEDINCU DA UNAPREĐUJE SVOJE SPOSOBNOSTI I RAZVIJE SE U KREATIVNU OSOBU. PRAVO NA RAD ODNOSI SE I NA OSOBE SA INVALIDITETOM“ / Ustav Republike Srbije

Zapošljavanje osoba sa invaliditetom regulisano je Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju invalida i Zakonom o radu.

Usvajanjem **Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba sa invaliditetom**, stoverni su uslovi za ravnopravno uključivanje osoba sa invaliditetom na tržište rada.

Status osobe sa invaliditetom shodno Zakonu o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba sa invaliditetom ima:

- ratni vojni invalid
- mirnodopski vojni invalid
- civilni invalid rata
- lice kome je izvršena kategorizacija i drugo lice kome je utvrđena invalidnost, u skladu sa zakonom

• lice kome je, u skladu sa propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju, utvrđena kategorija invalidnosti, odnosno preostala radna sposobnost

• lice kome se, u skladu sa ovim zakonom, proceni radna sposobnost saglasno kojoj ima mogućnost zaposlenja ili održanja zaposlenja, odnosno radnog angažovanja

Osoba sa invaliditetom, u skladu sa ovim zakonom, može da ostvari pravo na:

- utvrđivanje statusa i procenu radne sposobnosti
- podsticanje zapošljavanja, radne i socijalne uključenosti i afirmaciju jednakih mogućnosti na tržištu rada
- mere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije
- zapošljavanje pod opštim uslovima
- zapošljavanje pod posebnim uslovima
- mere aktivne politike zapošljavanja
- zapošljavanje u posebnim organizovanim oblicima zapošljavanja i radnog angažovanja osoba sa invaliditetom
- druga prava u skladu sa zakonom

➤ **Procena radne sposobnosti** i mogućnosti zaposlenja ili održanja zaposlenja obuhvata medicinske, socijalne i druge kriterijume kojima se utvrđuju mogućnosti i sposobnosti osobe sa invaliditetom neophodne za uključivanje na tržište rada i obavljanje konkretnih poslova samostalno ili uz službu podrške, upotrebu tehničkih pomagala, odnosno mogućnosti zapošljavanja pod opštim ili pod posebnim uslovima.

Zahtev za procenu radne sposobnosti podnosi se organizaciji nadležnoj za poslove zapošljavanja (NSZ). Izuzetno, zahtev za procenu radne sposobnosti podnosi se organizaciji nadležnoj za poslove penzijskog i invalidskog osiguranja - uz zahtev za ostvarivanje prava na invalidsku penziju.

Nalaz, mišljenje i ocenu u pogledu radne sposobnosti i mogućnosti zaposlenja ili održanja zaposlenja daje organ veštačenja organizacije nadležne za poslove penzijskog i invalidskog osiguranja.

➤ **Profesionalna rehabilitacija** osoba sa invaliditetom podrazumeva se organizovanje i sprovođenje programa mera i aktivnosti u cilju osposobljavanja za odgovarajući posao, zapošljavanja, održanja zaposlenja, napredovanja ili promene profesionalne karijere.

Profesionalna rehabilitacija osoba sa invaliditetom obuhvata:

- karijerno vođenje, profesionalno informisanje, savetovanje i individualni plan zapošljavanja
- radno osposobljavanje, dokvalifikaciju, prekvalifikaciju i programe za sticanje, održavanje i unapređivanje radnih i radno - socijalnih veština i sposobnosti

- pojedinačne i grupne, opšte i prilagođene programe za unapređenje radno - socijalne integracije
- razvoj motivacije, tehničku pomoć, stručnu podršku, praćenje i procenu rezultata profesionalne rehabilitacije
- individualni savetodavni rad, koji uključuje pomoć u prihvatanju sopstvene invalidnosti sa stanovišta mogućnosti uključivanja u rad i pojedine mere profesionalne rehabilitacije
- edukaciju i trening seminare za poslodavce, stručna lica za radno osposobljavanje i profesionalnu rehabilitaciju osoba sa invaliditetom i druga lica
- predloge i obuku za primenu adekvatnih tehničkih i tehnoloških rešenja u cilju podizanja efikasnosti osobe sa invaliditetom u učenju i radu, kao i službe podrške

Troškove profesionalne rehabilitacije osoba sa invaliditetom, čija je radna sposobnost smanjena zbog povrede na radu ili profesionalne bolesti, nastalih nakon stupanja na snagu ovog zakona, snosi poslodavac kod koga je osoba sa invaliditetom u radnom odnosu u vreme nastanka povrede na radu ili profesionalne bolesti. Troškove profesionalne rehabilitacije ostalih osoba sa invaliditetom snosi organizacija nadležna za poslove zapošljavanja.

Nezaposlena osoba sa invaliditetom koja je uključena u mere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije ima pravo na novčanu pomoć za vreme trajanja programa i to:

- za troškove prevoza za sebe i pratioca, ukoliko je potreban, u visini neoporezovanog iznosa, u skladu sa zakonom.

- u visini od 20% od minimalne zarade utvrđene u skladu sa propisima o radu mesečno, za vreme trajanja profesionalne rehabilitacije, ako se profesionalna rehabilitacija izvodi u trajanju od najmanje 100 časova i ako osoba sa invaliditetom nije korisnik novčane naknade na osnovu nezaposlenosti, u skladu sa zakonom.

Radno osposobljavanje i zapošljavanje invalida, obuhvata sledeće socijalne grupe:

- decu i omladinu ometenu u razvoju koja ne mogu da steknu obrazovanje i vaspitanje po planovima i programima obrazovanja i vaspitanja za učenike ometene u razvoju
- decu i omladinu ometenu u razvoju koja stiču obrazovanje i vaspitanje po planovima i programima obrazovanja i vaspitanja za učenike ometene u razvoju
- invalide rada, po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju, koji ne mogu da se

- prekvalifikuju ili dokvalifikuju, odnosno zaposle pod opštim uslovima
- invalide s preostalom radnom sposobnošću, koji ne mogu da se obrazuju, odnosno zaposle pod opštim uslovima.

Preduzeće za radno osposobljavanje i zapošljavanje invalida (u daljem tekstu: preduzeće) može se osnovati i obavljati delatnost pod uslovom da ima:

- najmanje 40% invalida od ukupnog broja zaposlenih
- odgovarajući prostor
- odgovarajuću tehničku i drugu opremu za radno osposobljavanje i rad invalida
- zaposlena stručna lica za radno osposobljavanje invalida u zavisnosti od broja invalida i vrste njihove invalidnosti, i to najmanje:
 - jednog zaposlenog koji prema propisima iz oblasti obrazovanja ispunjava uslove za nastavnika praktične nastave za struke i zanimanja za koje se radno osposobljavaju invalidi jednog zaposlenog koji ima jedno od sledećih stručnih zvanja: diplomirani sociolog, diplomirani psiholog, diplomirani pedagog ili diplomirani defektolog

Bliži uslovi za rad preduzeća utvrđuju se opštim aktom preduzeća, zavisno od obima i vrste delatnosti koju obavlja, odnosno zavisno od broja invalida i vrste njihove invalidnosti.

Preduzeće može u okviru svoje delatnosti da obavlja poslove praktične nastave za invalide - učenike srednjih škola koji stižu vaspitanje i obrazovanje po planovima i programima obrazovanja i vaspitanja za učenike ometene u razvoju.

Preduzeće donosi program radnog osposobljavanja invalida koji, naročito, sadrži:

- opis posla i pojedinih operacija
- način praktičnog i teorijskog radnog osposobljavanja
- uslove za praktično radno osposobljavanje
- trajanje radnog osposobljavanja.

Na ovaj program saglasnost daje ministarstvo nadležno za poslove obrazovanja.

- Za vreme radnog osposobljavanja invalid ne zasniva radni odnos.
- Međusobna prava i obaveze između preduzeća i drugog pravnog, odnosno fizičkog lica koje upućuje invalida na radno osposobljavanje i zapošljavanje i bliži uslovi i način ostvarivanja programa radnog osposobljavanja, uređuju se ugovorom.
- Ugovor može se zaključiti i između preduzeća i invalida.
- Preduzeće izdaje invalidu uverenje o završenom radnom osposobljavanju i određuje poslove koje može da obavlja u zavisnosti od psihofizičkih sposobnosti.
- Preduzeća za radno osposobljavanje i zapošljavanje invalida mogu se udruživati međusobno i sa drugim preduzećima i ustanovama radi ostvarivanja interesa zbog kojih se udružuju.
- Invalid zasniva radni odnos u preduzeću bez javnog oglašavanja, uz posredovanje organizacije nadležne za poslove zapošljavanja.
- Invalid može da obavlja poslove za koje je zasnovao radni odnos kod kuće, pod uslovom da se ti poslovi mogu obavljati kod kuće.

Preduzeće je dužno da izveštava pravno i fizičko lice koje je invalida uputilo na radno osposobljavanje, odnosno zapošljavanje o rezultatima radnog osposobljavanja, odnosno zapošljavanja. Preduzeću se obezbeđuju sredstva za radno osposobljavanje invalida, u skladu sa zakonom.

Radni centar može da obavlja delatnost pod uslovom da angažuje na radno terapijskim aktivnostima najmanje pet osoba sa invaliditetom, odnosno da angažuje na radno terapijskim aktivnostima najmanje 80% osoba sa invaliditetom u odnosu na ukupan broj radno angažovanih i zaposlenih. Radno angažovanje osoba sa invaliditetom u radnom centru jeste dugotrajn oblik profesionalne

rehabilitacije, u skladu sa psihičkim i fizičkim sposobnostima i željama osobe sa invaliditetom i mogućnostima radnog centra.

Radni centar mogu da osnuje Republika Srbija, autonomna pokrajina i jedinica lokalne samouprave, kao i organizacije osoba sa invaliditetom ili organizacije njihovih zakonskih zastupnika.

Socijalno preduzeće kao privredno društvo koje se osniva za obavljanje delatnosti koja je usmerena na zadovoljenje potreba osoba sa invaliditetom, i koje, nezavisno od ukupnog broja zaposlenih, zapošljava najmanje jednu osobu sa invaliditetom. Socijalna preduzeća mogu delovati u različitim oblastima, ali najčešće ona pružaju socijalne usluge ugroženim kategorijama stanovništva ili usluge od javnog značaja.

Radni odnosi

Što se tiče ostvarivanja prava iz radnog odnosa, **Zakon o radu** pruža sledeće normative:

- Zaposleni ima pravo na odgovarajuću zaradu, bezbednost i zaštitu zdravlja na radu, zdravstvenu zaštitu, zaštitu ličnog integriteta i druga prava u slučaju bolesti, smanjenja ili gubitka radne sposobnosti i starosti, materijalno obezbeđenje za vreme privremene nezaposlenosti, kao i pravo na druge oblike zaštite, u skladu sa zakonom i opštim aktom.
- Zaposleni mlađi od 18 godina i zaposleni invalid imaju pravo na posebnu zaštitu. Lice koje traži zaposlenje, kao i zaposleni, ne može se stavljati u nepovoljniji položaj u odnosu na druge, bez obzira na pol, rođenje, jezik, rasu, nacionalnu pripadnost, veroispovest, bračni status, porodične obaveze, političko ili drugo uverenje, socijalno poreklo, imovinsko stanje, članstvo u političkim organizacijama, sindikatima ili neko drugo lično svojstvo.

Invalidna lica zasnivaju radni odnos pod uslovima i na način utvrđen ovim zakonom, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.

Nezaposlene osobe sa invaliditetom mogu da ostvare pravo na:

• **stručnu pomoć pri utvrđivanju preostale radne sposobnosti i izboru zanimanja**

• **procenu radne sposobnosti odnosno utvrđivanje poslova** koje, prema preostaloj radnoj sposobnosti, vrši ovlašćena zdravstvena organizacija na osnovu posebnog ugovora zaključenog sa Nacionalnom službom za zapošljavanje. Nezaposlena osoba sa invaliditetom

koja je upućena na procenu radne sposobnosti ima pravo na nadoknadu troškova za sebe i pratioca ako je odobren, od mesta prebivališta do sedišta ovlašćene zdravstvene organizacije

• profesionalnu rehabilitaciju

Ovo pravo ostvaruje nezaposleni invalid sticanjem znanja i veština neophodnih za zapošljavanje invalida prema preostaloj radnoj sposobnosti.

Nacionalna služba za zapošljavanje upućuje osobu sa invaliditetom na dodatno obrazovanje i obuku radi stvaranja mogućnosti za zapošljavanje i samozapošljavanje invalida. Nezaposleni je dužan da prihvati dodatno obrazovanje i obuku na koju ga uputi Nacionalna služba za zapošljavanje, a radi zapošljavanja, stvaranja mogućnosti za zapošljavanje i samozapošljavanja.

• učešće u finansiranju programa zapošljavanja invalida

Zapošljavanje osoba sa invaliditetom (na osnovu procene radne sposobnosti osobe) vrši se posredstvom Nacionalne službe za zapošljavanje Republike Srbije odnosno u filijali ove službe na teritoriji prebivališta kojoj se prijavljuju za rad (zaposlenje) zainteresovane osobe sa invaliditetom.

Osobe sa invaliditetom zapošljavaju se pod opštim ili pod posebnim uslovima.

➤ **Zapošljavanjem osoba sa invaliditetom pod opštim uslovima** smatra se zapošljavanje kod poslodavca bez prilagođavanja poslova, radnog mesta ili poslova i radnog mesta.

➤ **Zapošljavanjem osoba sa invaliditetom pod posebnim uslovima** smatra se zapošljavanje kod poslodavca uz prilagođavanje poslova, radnog mesta ili poslova i radnog mesta.

Pod prilagođavanjem poslova podrazumeva se prilagođavanje radnog procesa i radnih zadataka. Pod prilagođavanjem radnog mesta podrazumeva se tehničko i tehnološko opremanje radnog mesta, sredstava za rad, prostora i opreme – u skladu sa mogućnostima i potrebama osobe sa invaliditetom. Prilagođavanjem se može obezbediti i stručna pomoć, kao podrška osobi sa invaliditetom kod uvođenja u posao ili na radnom mestu, kroz savetovanje, osposobljavanje, usluge asistencije i podršku na radnom mestu, praćenje pri radu, razvoj ličnih metoda rada i ocenjivanje efikasnosti.

Stupanjem na snagu Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba sa invaliditetom, poslodavci su dobili obavezu da zapošljavaju osobe sa invaliditetom, i to: ako ima 50 do 100

zaposlenih dužan je da zaposli dve osobe sa invaliditetom a onaj koji zapošljava više od 100 dužan je da zaposli po jednu osobu sa invaliditetom na svakih dodatnih 50 zaposlenih. Poslodavac koji propusti da ispuni obavezu zapošljavanja dužan je da za svaki mesec za svaku osobu sa invaliditetom koju je propustio da zaposli u poseban budžetski fond uplati penale u visini od tri minimalne zarade. Poslodavac se može osloboditi ove obaveze finansiranjem dela zarade (ne manjem od 50% prosečne zarade) zaposlenoj osobi sa invaliditetom u preduzeću za profesionalnu rehabilitaciju ili socijalnom preduzeću, ili naručivanjem robe ili usluga od preduzeća za profesionalnu rehabilitaciju u visini od 20 zarada za svaku osobu sa invaliditetom koju je propustio da zaposli na godišnjem nivou.

**MOJE
VEŠTINE
MY SKILLS | MY CHANCE
MOJA
ŠANSA**

Nacionalna služba za zapošljavanje propisala je svojim opštim aktom mere aktivne politike zapošljavanja osoba sa invaliditetom. Poslodavci i nezaposlena lica mogu istovremeno koristiti više različitih mera i programa, pri čemu im NSZ u njihovoj realizaciji pruža operativnu i stručnu podršku.

MERE AKTIVNE POLITIKE ZAPOŠLJAVANJA

osoba sa invaliditetom su:

- **Refundacija troškova prilagođavanja radnog mesta**

Refundacija primerenih troškova prilagođavanja radnog mesta, u jednokratnom iznosu, odobrava se poslodavcima koji zapošljavaju osobe sa invaliditetom kojima je potrebno prilagođavanje radnog mesta-tehničko i tehnološko opremanje radnog mesta, sredstava za rad, prostora i opreme

- **Refundacija troškova za asistenciju na radnom mestu**, u trajanju od 12 meseci, odobrava se poslodavcu za novozaposlene osobe sa invaliditetom kojima je potrebna stručna podrška pri uvođenju u posao ili za radno socijalnu integraciju na radnom mestu

- **Subvencija zarade osoba sa invaliditetom bez radnog iskustva**

Dodeljuje se poslodavcima koji zapošljavaju na neodređeno vreme osobe sa invaliditetom bez radnog iskustva, u visini minimalne zarade utvrđene u skladu sa propisima o radu, u trajanju od 12 meseci

- **Subvencije za otvaranje novih radnih mesta-**

Dodeljuje se poslodavcima radi zapošljavanja nezaposlenih lica koja se vode na evidenciji Nacionalne službe za zapošljavanje. Subvencija se odobrava u jednokratnom iznosu

poslodavcima koji zapošljavaju do 50 nezaposlenih lica, odnosno do 19 nezaposlenih lica, kada poslodavac zapošljava osobe sa invaliditetom.

▪ **Podrška samozapošljavanju**

Ukoliko ste nezaposleni, imate dobru poslovnu ideju i želite da se oprobate u samostalnoj delatnosti NSZ će vam u tome pomoći kroz finansijsku i savetodavnu podršku. U Poslovnim centrima NSZ, ali i kroz specijalizovane obuke i mentoring program imaćete priliku da se upoznate sa svim aspektima preduzetništva i ostvarite podršku u prvim, najrizičnijim godinama poslovanja vašeg preduzeća. Učešćem u ovoj meri ostvarujete i pravo na jednokratnu subvenciju za pokretanje sopstvenog biznisa.

▪ **Javni radovi**

NSZ organizuje javne radove u cilju zapošljavanja, očuvanja i unapređenja radnih sposobnosti nezaposlenih osoba sa invaliditetom, kao i radi ostvarivanja određenog društvenog interesa. Na javnim radovima se zapošljavaju osobe sa invaliditetom i /ili asistenti radi pružanja personalne asistencije osobama sa invaliditetom. Javni radovi se mogu sprovesti u oblastima:

- socijalnih, humanitarnih i kulturnih delatnosti
- održavanja i zaštite životne sredine i prirode
- održavanja i obnavljanja javne infrastrukture

U okviru projekta javnih radova za osobe sa invaliditetom na području kragujevačke Filijale Nacionalne službe za zapošljavanje u 2012. godini realizuje se 14 projekata, u kojima je angažovano 75 invalida i 26 asistenata.

KAKO SE PRIJAVITI NA EVIDENCIJU NSZ?

Da biste bili evidentirani kao nezaposleno lice i ostvarili svoja prava po osnovu nezaposlenosti, potrebno je da se prijavite nadležnoj organizacionoj jedinici Nacionalne službe za zapošljavanje i podnete **sledeću dokumentaciju**:

- * **Ličnu kartu**
- * **Radnu knjižicu**
- * **Dokaz o stručnoj spremi ili osposobljenosti** (svedočanstvo, diploma ili uverenje – original dokumenata na uvid)
- * **Rešenje o invalidnosti, odnosno kategorizaciji ili rešenje o pravu na negu i pomoć od strane drugog lica**

Više informacija o navedenim programima može se naći u:

NSZ, filijala u Kragujevcu se nalazi u ulici Svetozara Markovića br 31,
telefon: 034/505-500, www.nsz.gov.rs

Centar za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom,
tel. 034/356-281, 365-282, 283, ul. Svetozara Markovića 11, lokal broj 3,
kontakt osoba Nevenka Lazarević

OSTALI RELEVANTNI SUBJEKTI I ORGANIZACIJE:

➤ Regionalna agencija za ekonomski razvoj Šumadije i Pomoravlja

Ul. Kralja Petra I 22, Kragujevac, tel: 034/302-701, 034/302-702, E-mail: officekg@redasp.rs,
Web sajt: www.redasp.rs

Regionalna agencija organizuje:

- obuke za početnike u biznisu,
- podršku u razvoju inovativnih klastera,
- podršku u razvoju omladinskog preduzetništva,
- podršku u razvoju malih i srednjih preduzeća,
- pružanje poslovnih i savetodavnih usluga i sl.

➤ Regionalna privredna komora Kragujevac

Ul. Dr Zoran Djindjic 10/IV, Kragujevac, tel: 034/335 – 805, fax: 034/334 – 049, E-mail:
e-mail:komora@rpk.kg.co.rs, Web sajt: www.kg-ccci.co.rs

Komora pruža stručnu pomoć svojim članicama (preduzećima) u rešavanju konkretnih problema, vrši afirmaciju i promociju njihovih proizvodnih programa putem sajmova i izložbi, kako u zemlji tako i u inostranstvu, prezentacijom na internetu, kao i povezivanjem privrednika sa inostranim partnerima kroz kontakte sa inostranim komorama, predstavništvima i ambasadama stranih zemalja.

➤ Biznis Inovacioni Centar Kragujevac

Ul. Trg Topolivaca 4, Kragujevac, tel. 034/502-500; 034/502-506, E-mail: office@bickg.rs,
Web sajt: www.bickg.rs

Biznis inovacioni centar je vrsta biznis inkubatora, koja pruža podršku preduzećima u nastajanju, kroz obezbeđenje prostora, pod povoljnim uslovima i druge oblike podrške od značaja za razvoj njihovog biznisa:

- BIC podržava preduzetničke ideje od rane faze ravoja posla do trenutka samostalnog nastupa na tržištu,
- organizuje obuke za sticanje znanja i veština u oblasti preduzetništva,
- organizuje sticanje veština kroz praksu,
- obezbeđuje savete u oblasti započinjanja biznisa i slično.

➤ **Biznis Start-Up Centar Kragujevac**

Ul. Dr Zorana Đinđića 10/VI, Kragujevac, tel: 034/330-651, 333-492, E-mail info@bsckragujevac.rs, web sajt: www.bsckragujevac.rs

BSC Kragujevac jedinstvena je organizacija, koja se bavi lokalnim ekonomskim razvojem, a posebno pruža sveobuhvatnu podršku razvoju preduzetništva mladih, kroz čitav program usluga i aktivnosti:

- Razvijanje i organizacija obuka poslovnih veština – preko 40 modula poslovnih veština nalazi se u katalogu obuka BSC-a,
- Finansijske mere podrške razvoju biznisa, kroz takmičenje za najbolji biznis plan, koje omogućuje dobijanje kredita pod uslovima povoljnijim od tržišnih
- Pomoć u izradi biznis planova
- Konsultacije i mentoring u razvoju biznisa

➤ **Savet za unapređenje položaja osoba sa invaliditetom**

Ul. Trg slobode 3, zgrada Opštine, kancelarija 216, tel. 034/306-147, kontakt osoba: Ivana Todorović, sekretar Saveta

Grad Kragujevac je u želji da stvori što bolje uslove za uključivanje osoba sa invaliditetom u sve tokove društvenog života, kao i da razvije inkluzivni pristup u sagledavanju njihovih potreba, formirao Savet za unapređenje položaja osoba sa invaliditetom kao radno telo Gradskog veća. Cilj Saveta je da doprinese procesu implementacije Strategije razvoja socijalne zaštite grada Kragujevca 2010-2013. kroz međusektorsku saradnju svih relevantnih faktora u lokalnoj zajednici.

PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE OSOBA SA INVALIDITETOM

Sistem penzijskog i invalidskog osiguranja u Srbiji zasniva se na finansiranju penzija, što znači da svi koji rade i ostvaruju prihod, po principu obaveznosti, izdvajaju kroz doprinose sredstva za finansiranje penzija i drugih prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja. Suštinski smisao ovog osiguranja je da se materijalna i socijalna sigurnost obezbeđuje radom do nastanka nekih od rizika koji su kao takvi definisani u sistemu penzijskog i invalidskog osiguranja.

INVALIDSKA PENZIJA

Za sticanje prava na invalidsku penziju, potrebno je da kod osiguranika nastane potpuni gubitak radne sposobnosti zbog promena u zdravstvenom stanju prouzrokovanih povredom na radu, profesionalnom bolešću, povredom van rada ili bolešću, koje se ne mogu otkloniti lečenjem ili medicinskom rehabilitacijom.

Znači, invalidnost postoji samo ako dođe do potpunog gubitka radne sposobnosti, a gubitak sposobnosti vezuje se za bilo koji posao. Promene u zdravstvenom stanju moraju biti trajne prirode.

Povredom na radu smatra se povreda koja se dogodila u prostornoj, vremenskoj i uzročnoj povezanosti sa obavljanjem posla osiguranika.

Profesionalne bolesti jesu određene bolesti prouzrokovane neposrednim uticajem procesa i uslova rada na radnim mestima odnosno poslovima koje osiguranik obavlja.

Prava za slučaj invalidnosti i telesnog oštećenja prouzrokovanih povredom na radu ili profesionalnom bolešću ostvaruju:

- lica koja obavljaju privremene i povremene poslove preko omladinskih zadruga do navršениh 26 godina života, ako su na školovanju
- lica koja se nalaze na stručnom osposobljavanju, dokvalifikaciji ili prekvalifikaciji, koja uputi organizacija nadležna za zapošljavanje
- učenici i studenti kada se, u skladu sa zakonom, nalaze na obavezno proizvodnom radu, profesionalnoj praksi ili praktičnoj nastavi
- lica koja, u skladu sa propisima, obavljaju određene poslove po osnovu ugovora o volonterskom radu.

Penzijsko i invalidsko osiguranje obezbeđuje i sprovodi Fond za penzijsko-invalidsko osiguranje (Fond PIO) i filijale Fonda kod kojih je osiguranik bio osiguran.

Republički fond za penzijsko i invalidsko osiguranje, filijala u Kragujevcu,
Ul. Lepenički bulevar 9a, 34000 Kragujevac,
tel. 034 336-410

SOCIJALNA ZAŠTITA I SOCIJALNA SIGURNOST

U najširem smislu reči, socijalna zaštita obuhvata sisteme socijalne sigurnosti i socijalne zaštite. Oblasť socijalne zaštite i socijalne sigurnosti regulisana je Zakonom o socijalnoj zaštiti .

Prema zakonu o socijalnoj zaštiti koji je stupio na snagu 12.aprila 2011.godine, socijalna zaštita je organizovana društven delatnost od javnog interesa, čiji je cilj pružanje pomoći i podrške i osnaživanje za samostalan i produktivan život u društvu pojedinca i porodice, kao i sprečavanje i otklanjanje posledica socijalne isključenosti.

Usluge socijalne zaštite podeljene su:

1) usluge procene i planiranja – procena stanja, potreba, snaga i rizika korisnika i drugih značajnih osoba u njegovom okruženju; procena staratelja, hranitelja i usvojitelja; izrada individualnog ili porodičnog plana pružanja usluga i mera pravne zaštite i drugih procena i planova;

2) dnevne usluge u zajednici – dnevni boravak; pomoć u kući; svratište i druge usluge koje podržavaju boravak korisnika u porodici i neposrednom okruženju;

3) usluge podrške za samostalan život – stanovanje uz podršku; personalna asistencija; obuka za samostalni život i druge vrste podrške ;

4) savetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge – intenzivne usluge podrške porodici koja je u krizi; savetovanje i podrška roditelja, hranitelja i usvojitelja; podrška porodici koja se stara o svom detetu ili odraslom članu porodice sa smetnjama u razvoju; održavanje porodičnih odnosa i ponovno spajanje porodice; savetovanje i podrška u slučajevima nasilja; porodična terapija; medijacija; SOS telefoni; aktivacija i druge savetodavne i edukativne usluge i aktivnosti;

5) usluge smeštaja – smeštaj u srodničku, hraniteljsku ili drugu porodicu za odrasle i starije; domski smeštaj; smeštaj u prihvatilište i druge vrste smeštaja
Korisnik prava ili usluga socijalne zaštite jeste pojedinac, odnosno porodica koja se suočava s preprekama u zadovoljavanju potreba, usled čega ne može da dostigne ili da održi kvalitet života ili koja nema dovoljno sredstava za podmirenje osnovnih životnih potreba, a ne može da ih ostvari svojim radom, prihodom od imovine ili iz drugih izvora.

Zakon je predvideo da pojedine usluge socijalne zaštite može pružati i udruženje, preduzetnik, privredno društvo i drugi, što stvara mogućnost za organizovano sprovođenje pojedinih usluga socijalne zaštite vezanih za zapošljavanje osoba sa invaliditetom, kao što su usluge personalne asistencije i podrška pri zapošljavanju.

Korisnici prava i usluga socijalne zaštite mogu biti i:

- maloletno lice koje ima smetnje u razvoju (telesne, intelektualne, mentalne, senzorne, govorno-jezičke, socio-emocionalne, višestruke), a njegove potrebe za negom i materijalnom sigurnošću prevazilaze mogućnosti porodice,
- punoletno lice ako ima telesne, intelektualne, senzorne ili mentalne teškoće ili teškoće u komunikaciji, i kada se, usled društvenih ili drugih prepreka, susreće s funkcionalnim ograničenjima u jednoj ili više oblasti života;

MATERIJALNA PODRŠKA

Pravo na novčanu socijalnu pomoć

Pravo na novčanu socijalnu pomoć pripada pojedincu, odnosno porodici, koji svojim radom, prihodima od imovine ili iz drugih izvora ostvaruju prihod manji od iznosa novčane socijalne pomoći utvrđenog ovim zakonom.

Pravo na uvećanu i vremenski ograničenu novčanu socijalnu pomoć

Pojedinac koji je nesposoban za rad, odnosno porodica čiji su svi članovi nesposobni za rad i jednoroditeljska porodica imaju pravo na uvećanu novčanu socijalnu pomoć.

Nesposobni za rad u smislu ovog zakona su:

- 1) žena i muškarac koji su navršili godine života određene propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju kao uslov za starosnu penziju;
- 2) dete do navršene 15. godine života;
- 3) dete na školovanju, do kraja roka propisanog za to školovanje, a najkasnije do navršene 26. godine života;
- 4) lice koje je potpuno nesposobno za rad prema propisima o radu i o penzijskom i invalidskom osiguranju;
- 5) trudnice i roditelj deteta koji koristi porodiljsko odsustvo i odsustvo sa rada radi nege deteta prema propisima o radu;
- 6) nezaposleno lice koje se stara o članu porodice, koji je korisnik prava na pomoć i negu po bilo kom osnovu;
- 7) lice kome je utvrđen treći stepen radne sposobnosti u skladu sa propisima kojima se uređuje zapošljavanje osoba sa invaliditetom;
- 8) lice prema kome je pokrenut postupak utvrđivanja radne sposobnosti ili postupak lišavanja poslovne sposobnosti – dok taj postupak traje.

Pravo na dodatak za pomoć i negu drugog lica

Pravo na dodatak za pomoć i negu drugog lica ima lice kome je zbog telesnog ili senzornog oštećenja, intelektualnih poteškoća ili promena u zdravstvenom stanju neophodna pomoć i nega drugog lica da bi zadovoljilo svoje osnovne životne potrebe.

Pravo na dodatak za pomoć i negu drugog lica ostvaruje lice ako to pravo ne može da ostvari po drugom pravnom osnovu.

Pravo na uvećani dodatak za pomoć i negu drugog lica

Pravo na uvećani dodatak za pomoć i negu drugog lica ima lice za koje je, na osnovu propisa o penzijskom i invalidskom osiguranju, utvrđeno da ima telesno oštećenje od 100 % po jednom osnovu ili da ima organski trajni poremećaj neurološkog i psihičkog tipa i lice koje ima više oštećenja, s tim da nivo oštećenja iznosi po 70% i više procenata po najmanje dva osnova

Pravo na pomoć za osposobljavanje za rad

Pravo na pomoć za osposobljavanje za rad obuhvata podršku u obrazovanju i osposobljavanju za rad i priznaje se deci i mladima sa smetnjama u razvoju i odraslim osobama sa invaliditetom koje se, prema psiho-fizičkim sposobnostima i godinama života, mogu osposobiti za određeni rad a to pravo ne mogu da ostvare po drugom pravnom osnovu.

Procena potrebe za dodatnom podrškom u obrazovanju vrši se u skladu s propisima kojima se uređuju osnovi sistema obrazovanja i vaspitanja, a procena mogućnosti osposobljavanja za rad utvrđuje se po propisima kojima se uređuje profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje osoba sa invaliditetom.

Pravo na jednokratnu pomoć

Jednokratna pomoć je pomoć koja se obezbeđuje licu koje se iznenada ili trenutno nađe u stanju socijalne potrebe, kao i licu koje se upućuje na domski ili porodični smeštaj, a koje nema sredstava da obezbedi odeću, obuću i troškove prevoza neophodne za realizaciju smeštaja. Jednokratna pomoć može biti novčana ili u naturi.

U centru za socijalni rad se mogu dobiti sve potrebne informacije o neophodnoj dokumentaciji, o samom postupku kao i o svim drugim oblicima i mogućnostima rešavanja novonastalih problema i smetnji.

Centar za socijalni rad "Solidarnost", ul. Svetozara Markovića 43, Kragujevac, tel: 034/332 627, 332 620, 333 673, e-mail: kragujevac.csr@minrzs.gov.rs, web sajt: www.solidarnost.org.rs

- **Udruženje ratnih vojnih invalida**
Trg Slobode 1-4/406; tel. 331-794
Predsednik Milan Spasić
- **Udruženje dečije i cerebralne paralize**
Episkopa Save 15; tel. 371-274
predsednik dr.Milivoje Miljković
kontakt osoba Božidarka Antonijević
- **Udruženje multipleskleroze**
Episkopa Save 15; tel. 371-662
e-mail: umsumadija@ptt.rs
predsednik Jasmina Brajković
- **Okružna organizacija Saveza slepih i slabovidih**
Kneza Miloša 31; tel. 315-930
e-mail: savezslasihkg@gmail.com
sekretar Milan Stošić
- **Savez gluvih i nagluvih**
Jovana Petrovića Kovača 1; tel. 313-461
e-mail: savezgluvihkg@open.telekom.rs
sekretar Suzana Maslač – Matović
- **Udruženje paraplegičara i kvadriplegičara “Šumadija”**
Suvohorska bb; tel. 300-500 i 370-482;
e-mail: upikkg@sbb.rs
predsednik Vukoman Radević
- **Udruženje civilnih invalida rata**
Save Kovačevića 2; tel.331-746
- **Udruženje dijaliziranih i transplantiranih bubrežnih invalida**
Vladimira Rolovića 17/bb; tel. 325-062, 063/659673
- **Udruženje paraplegičara i kvadriplegičara “Kraguj”**
Vojvode Putnika br.63; tel. 300-502
e-mail: invalpara@ptt.rs
predsednik Milutin Dimitrijević
- **“Egal“- Udruženje za pomoć roditeljima lica sa invaliditetom**
Daničićeva br.33 tel.317-452, 064/3937398
e-mail: mivezic1@sbb.rs
kontakt osoba Mila Ivezić
- **Udruženje za pomoć osobama sa autizmom**
Suvohorska 3-2/23; tel. 318-568
e-mail: sneza@ia.kg.ac.rs, autizamkg@yahoo.com
predsednica Snežana Marković-Jošović
- **Udruženje za borbu protiv dijabetesa**
Rudnička 7a-3; tel. 373 – 537;
e-mail: milankadimitrijevic@gmail.com
predsednica Milanka Dimitrijević
- **Organizacija za pomoć ženama “Iz kruga...”**
Vojvode Putnika 63 tel.358-238
e-mail office.kg@izkruga.org
- **Udruženje distrofičara**
Kosovska bb; tel. 305-875
e-mail md_krag@yahoo.com,
web sajt www.udruzenjedistroficara.org.rs
predsednik udruženja Milosav Karajović
- **Udruženje “Vizija”**
Kneza Miloša br.17 tel.314-665
e-mail kontakt@vizijakg.org
- **Socijalna kooperativa “Vivere”**
Kopaonička br.44; tel. 315-982
e-mail vivere@sbb.rs
Kontakt osoba Jelena Trifunović
- **Centar za samostalni život invalida Kragujevac**
Laze Marinkovića br.4; tel. 322-734, 064/27 26 564
e-mail cikragujevac@gmail.com
Kontakt osoba Milena Stojanović
- **Forum mladih sa invaliditetom**
Svetozara Markovića br. 7, tel. 330-547
e-mail fmikragujevac@gmail.com, vladarti@gmail.com
predsednik udruženja Vladimir Marković
- **Udruženje studenata sa hendikepom**
Svetozara Markovića br. 7 (prostorije Crvenog krsta Kragujevac), tel. 330-547
e-mail ush_kg@yahoo.com
Predsednica udruženja Nataša Jevtović

OSTALI SERVISI ZA MLADE U GRADU

- **Klub mladih sa invaliditetom**
Kneza Mihaila br. 37; tel. 034 365-380
e-mail: klubmladihosi@open.telekom.rs
kontakt osoba Branka Ristić
- **Kancelarija za mlade Kragujevac**
Save Kovačevića br. 5, tel: 062/343607
e-mail: kzmkkg@yahoo.com
koordinador kancelarije Branko Ratković
- **Centar za mlade**
Čika Matina br.5 , tel. 034/373-260,
Ždraljica tel.034 390-423
Prvoslava Stojanovića 8, tel 0659728306
e-mail: office@centarzaamlade.com
web sajt: www.centarzaamlade.com
koordinador Dragan Nešić

Biznis Start-up Centar Kragujevac, Dr. Zorana Đinđića 10/VI
tel: 034/ 333 492, 330 651, 336 741, 334 433
e-mail: info@bsckragujevac.rs, www.bsckragujevac.rs

*

Udruženje građana Sunce, Luja Pastera 17, Kragujevac,
tel: 034/362-700, e-mail: ugsunce@gmail.com,
www.sunce.org.rs

*

**MOJE
VEŠTINE
MY SKILLS |
MY CHANCE
MOJA
ŠANSA**

Znanje i veštine
naša su najveća šansa za uspeh!
Svakoga dana naučite nešto novo,
probajte nešto drugačije,
ubedite sebe da granice
ne postoje!